

DE WERVELSTORM

De Maandagavond van den 10^{den} Augustus zal de Borculoërs lang heugen. Nog na vele, vele jaren, als de jonge menschen, die daar wonen aan de snelvlietende Berkel, grijsaards zijn geworden, zullen zij er aan terugdenken: aan dien avond der verschrikking... aan die dooden... aan die tweehonderd gewonden... aan de vernieling...

De lucht was dien namiddag boven Utrecht buiig geweest; soms plaste de regen neer. Het was bijna bladstil, en te zes uur werd het ineens donker, terwijl hoog in de lucht een dof gerucht van donderslagen werd gehoord.

Ik draaide het licht aan, omdat het zoo duister was, en ging naar buiten, om naar de lucht te zien, want het leek een ongewone, vreemde duisternis. Een felle bliksemstraal schoot uit, en bij dat helle licht zag ik den franjezoom eener violetkleurige wolk. Toen volgde een knetterende donderslag, die vol majesteit over de grijze bisschopsstad heenrolde.

Er was een beklemming en een beklemming in mijn binnenste om dat dreigende zwerk en die zonderlinge duisternis. Ik ging naar binnen en zeide het aan mijn huisgenooten. In zulke oogenblikken voelt de mensch sterker dan ooit zijn hulpeloosheid, zijn volstreckte machteloosheid.

Toen riep mijn dochter van het balkon: „Vader! De lucht verheldert!”

Ik zag het. De onheilspellende wolk trok in pijlsnelle vaart hoog boven ons hoofd voorbij; de duisternis week, en ras brak de avondzon door de wolken.

Het werd een beeld des vredes; een schitterende regenboog omspande den hemel: een teeken van des Heeren onwankelbare trouw. Ik sloeg den Bijbel op en las mijn gezin den onvergetelijk schoonen 29sten Psalm voor.

„... De stem des Heeren is op de wateren.
De stem des Heeren is met kracht.
De stem des Heeren is met heerlijkheid....”

* * *

Het was de cycloon, de windhoos, de wervelstorm, die saamgebonden was hoog in de lucht, om in het Oosten van Noord-Brabant, in het Overmaasche en in den Achterhoek van Gelderland uit te schieten.

In het Overmaasche, daar raasde de cycloon op zijn stormbaan het oude Grave voorbij, om Langeboom en Zeeland neer te beuken. Te Langeboom werd het Roomsche kerkgebouw met zijn toren een puinhoop; 23 bovenhuizen werden er verwoest, en in Zeeland werden 67 boerenhuizen verwoest, terwijl de omliggende gehuchten een troosteloozen aanblik bieden. Dooden zijn er te betreuren en vele gewonden; met een blik van ontzetting staart er de landbouwer op de puinhoopen van zijn welvaart, en de maagd van Brabant, met haar schalkschen lach, is heden in diepen rouw gehuld.

Van dien wervelstorm weet de Achterhoek mee te spreken, en vooral het oude stedeke Borculo.

Het is weinig bekend; ver ligt het van de groote heibanen. Geen stoet van auto's wordt er gezien; het is nog het gebied der huifkar en als men naar de bewoners vraagt, wordt er geantwoord, dat het stille, nijvere, vriendelijke menschen zijn.

Wie dacht er dien avond aan een cycloon?

De arbeid was afgelopen; men stak de pijp op en ging een praatje maken met den buurman. Rustig draaiden de wieden rond van den molen; de torenklok sloeg, en niemand dacht, dat zij sloeg voor den laatsten keer...

Men kende in Borculo geen cycloon; nooit had men er van gehoord. En Nederland kende de verschrikkingen ervan evenmin.

Ja toch, de kronieken vermelden van één cycloon in vele eeuwen: ook in een Augustusmaand, in den avond, anno 1674, toen de stad Utrecht zoo deerlijk werd geteisterd. Ze draagt er nog op den huidigen dag de zware

litteekens van, en over een eeuw, als er nieuwe geslachten zijn opgestaan, zal dat groote, gapende litteeken, dat wij heden het Domein noemen, en waar een gedeelte der Domkerk, die de verbinding vormde met den Domtoren, plat tegen den grond werd geslagen, er nog wel zijn.

Maar wie in Borculo dacht er aan? En wat weten wij, kortzichtige menschen, van de toekomst? Wij maken ons over vele dingen bezorgd, en eensklaps komt uit een duisteren hoek het onverwachte om ons te verpletteren...

„Beroem u niet over den dag van morgen,” zegt de wijze Spreukendichter; „want gij weet niet, wat de dag zal baren.”

Het geldt van elk uur. . . . het geldt van de volgende minuut. . . . Binnen tien minuten werd Borculo een puinhoop. . . .

* * *

Het was ongeveer zeven uur in den avond. Het regende; het was een bui, die uitregende, zooals men dat noemt.

„Ik zag een violetgekleurde wolk,” vertelde de burge-meester van Borculo; „brullend naderde ze.”

Dat was de cycloon; de vernieling; de luchtwolf. . . .

We hebben vele malen gehoord van den waterwolf, die de dijken scheurt en onze polders overstelpte.

Maar dit was de luchtwolf. Hij is nog vreeselijker dan de waterwolf.

Daar was hij. . . . De toren der Roomsche kerk hinderde hem op zijn storml aan, en hij veegde het bovengedeelte weg; toen kneepte hij de Hervormde kerk met zijn toren tot puin.

De menschen draaiden het electrisch licht op; het ging uit, en de waterleiding gaf geen water meer. En daar stonden de menschen in de pikzwarte duisternis, slechts door de bliksemstralen verlicht, terwijl het gebrul van den orkaan zich met de ratelende donderslagen en de neerstortende muren en de neerploffende boomen, die op hun wortelen werden afgewrongen, en het angstgegil tot een stem der ontzetting vereenigde — het was, alsof de wereld zou vergaan. . . .

Het duurde tien minuten en niet langer. En in die tien minuten bezweek de ziel van het oude Borculo. En die stem der ontzetting was het graflied; en de tabaksfabriek, die in lichte laaie stond, was de doodsfaakel bij die gestorven ziel. . . .

Want wel zal een nieuw Borculo verrijzen. Het vaderland, dat Japan niet vergat, en van zijn overvloed schonk aan de Duitsche-, de Oostenrijksche-, de Hongaarsche kinderen, zal van zijn nooddrift geven, om Borculo te doen verrijzen. Er is geen twijfel aan — het zal geschieden.

De Koningin haastte zich reeds, om de puinhoopen van Borculo te bezoeken; het is een symbool van hetgeen Nederland zal doen voor de zoo zwaar geteisterde streken des lands.

Maar de ziel van het oude Borculo zal niet meer worden gevonden; het oude stedeke ging onder in der wervelstorm van verwoesting. Het verstijfde van schrik en angst; het stortte neer; het werd bedolven onder zijn puinhoopen. . . .

* * *

Wij zijn klein; nietig zijn we. Eén ademtocht des Almachtigen slingert ons terug in 't stof, waaruit wij opstonden.

Hij alleen is groot; en almachtig is Hij. Zijn hand omspannt de bliksemstralen als garven en Hij strooit ze uit naar welgevallen. Hij ontketent den wervelstorm, en de harten der menschenkinderen beven.

De verwoesting duurde tien minuten. Waarom duurde ze geen tien uren? Waarom werd geheel Nederland niet door den wervelstorm verwoest? Zou de brooze arm van een menschenkind het Hem hebben belet?

Hij deed het niet, want Hij is genadig. Boven de puinhoopen van Borculo blonk dienzelfden avond de zon in vredigen glans, en aan den hemel prijkte de regenboog in de zeventvoudige pracht zijner kleuren als een poort der genade en der ontferming.

L. PENNING